

EZOHIOA 26

A1.

Zuzentzaileentzako oharra: Ariketa honetan baloratuko dira kontzeptu okarren identifikazio zuzena eta proposatutako zuzenketen zehaztasuna. Ez da beharrezkoa espero diren terminoak hitzez hitz erreproduzitzea, baldin eta zuzenketa historikoki egokia bada eta testuaren testuinguruan esanahi zuzena mantentzen badu. Dagokionean, onargarriak izango dira sinonimoak, izendapen baliokideak edo dagokion kontzeptu historikoa behar bezala adierazten duten bestelako formulazioak. Era berean, akats bat modu batean baino gehiagotan zuzen daitekeen kasuetan, oinarri historiko sendoa duten erantzun guztiak zuzentzat joko dira.

17. TESTUA: ERANTZUKIZUN POLITIKOEN LEGEA (1939-02-09)

(...) Gobernuak (...) uste du unea iritsi dela Erantzukizun Politikoen Lege bat emateko, balioko duena beren egite edo ez-egite larriekin matxinada **beltza** gorpuzten lagundu zutenek alde horretatik dituzten erruak garbitzeko (...).

Zigorak ezartzeaz arduratuko diren auzitegietako kideak Armadaren, **Monarkiaren** eta Falange Española **Revolucionaria** y de las JONSen ordezkariak izango dira (...).

1 art. Erantzule politiko deklaritzen dira 1934ko urriaren 1etik 1936ko uztailaren 18ra bitarte **Europari** jasanarazi zitzaion era guztietako subertsioa eragiten edo areagotzen lagundu zuten pertsona fisikoak nahiz pertsona juridikoak, eta orobat bigarren data horretatik aurrera, beren egintza batzuekin edo gelditasun larriarekin, Mugimendu Nazionalaren kontra aritu direnak edo daudenak.

2. art. Aurreko deklarazioaren ondorioz (...) legez kanpo gelditzen dira 1936ko otsailaren 16an egindako hauteskundeen deialdia egin zenez geroztik **Alderdi** Popularra osatu duten alderdi edo talde politiko eta sozial guztiak, eta orobat harekin bat egin duten edo hari atxiki zaien alderdi eta taldeak hori egin izan hutsagatik, erakunde separatistak eta Mugimendu Nazionalaren Garaipenari kontra egin dioten guztiak.

3. art. Legez kanpo deklaraturako alderdi, talde eta erakundeek osotara galduko dituzte era guztietako eskubideak eta ondasun guztiak.

Boletín Oficial del Estado, 1939ko otsailaren 13a.

OKERRAK	ZUZENAK
---------	---------

beltza	GORRIA
Monarkiaren	MAGISTRATURAREN
Revolucionaria	TRADICIONALISTA
Europari	ESPAINIARI
Alderdi	FRONTE, FRENTE

A2.

1. Gasteizko bataila. Frantziako tropak Euskal Herriak behin betiko erretiratzea
2. I. Errepublikaren aldarrikapena
3. Bartzelonako Aste Tragikoa
4. Frankistek Bizkaian egindako erasoaldi militarren hasiera
5. Erreferendum konstituzionala

Zuzentzaileentzako oharra: Jarraian jasotzen diren edukiak orientazio-esparru bat dira, eta ez dira erantzun guztietan nahitaez agertu behar duten elementuen zerrenda itxia. Baloratu behar da ikasleak aztertutako prozesu historikoa ulertzeko duen gaitasuna, gertakariak testuinguruan kokatzeko duen ahalmena eta Espainiako estatu liberalaren eraikuntzarekin lotura esanguratsuak ezartzeko duen trebetasuna. Ez da beharrezkoa Konstituzioko artikulua zehatzak aipatzea, ezta formulazio literalak erreproduzitzea ere, baldin eta oinarritzko ideiak behar bezala identifikatu eta azaltzen badira. Era berean, gida honetan jasota ez dauden baina historikoki oinarrituta dauden eta galderari erantzuteko egokiak diren bestelako alderdiak ere baliozkotzat hartu ahal izango dira.

B1.1

Testuinguru historikoa

- Napoleonen inbasioa Espainian (1808).
- Borboien monarkiaren krisia.
- Baionako abdikazioak.
- Jose I.a Bonaparteren erregealdia.
- Independentzia Gerra (1808-1814).
- Tokiko eta probintzietako batzarren sorrera.

- Batzorde Zentral Gorena.
- Gorte Berezien deialdia.
- Cadiz erresistentziaren gune nagusi gisa.
- Cadizko Gorteen bilkura (1810).
- Ilustrazioaren eta liberalismoaren eragina.

Estatu liberalaren eraikuntzarako esanahia

- Espainiako lehen konstituzioa.
- Antzinako Erregimenarekiko haustura.
- Subiranotasun nazionalaren printzipioa.
- Erregearen boterearen mugapena.
- Banakako eskubideen aitortza.
- Botere-banaketaren ezarpena.
- Herritarren berdintasun juridikoa.
- Espainiako liberalismoaren oinarria.
- Ondorengo konstituzio liberalen erreferentea.
- Estatu liberalaren eraikuntza-prozesuaren hasiera.

B1.2

Ekarpen posibleak

- Subiranotasun nazionala.
- Botere-banaketa:
 - Botere legegilea: Gorteak eta erregea.
 - Botere betearazlea: erregea eta gobernua.
 - Botere judiziala: auzitegiak.
- Monarkia konstituzionala.
- Absolutismoaren mugapena.
- Banakako eskubideen aitortza:
 - Askatasun zibila.
 - Jabetza.
 - Berme juridikoak.
- Legearen aurreko berdintasuna.

- Herritartasun nazionala.
- Ordezkaritza politikoa Gorteen bidez.
- Gizonezkoen zeharkako sufragio unibertsala.
- Lurralde- eta administrazio-antolaketa bateratua.
- Udal konstituzionalen sorrera.
- Espainiako nazioaren aitortza subjektu politiko gisa.

Ekarpen bakoitza justifikatzeko garatu daitezkeen alderdiak

- Neurriaren definizioa.
- Antzinako Erregimenarekiko haustura.
- Ondorio politikoak.
- Espainiako konstituzionalismoan izan zuen ondorengo eragina.

B2.1

Zuzentzaileentzako oharra: Jarraian jasotzen diren edukiak orientazio-esparru bat dira, eta ez dira erantzun guztietan nahitaez agertu behar duten elementuen zerrenda itxia. Baloratu behar da ikasleak iturria interpretatzeko, historikoki testuinguruan kokatzeko eta lehen frankismoaren ezaugarri ekonomiko eta sozialekin lotzeko duen gaitasuna. Ez da beharrezkoa data zehatzak edo erakunde jakinak aipatzea, baldin eta oinarritzko ideiak behar bezala identifikatu eta azaltzen badira. Era berean, gida honetan jasota ez dauden baina historikoki oinarrituta dauden eta galderari erantzuteko egokiak diren bestelako alderdiak ere baliozkotzat hartu ahal izango dira.

Testuinguru historikoa

- Gerra Zibilaren amaiera (1939).
- Frankismoaren diktaduraren ezarpena.
- Gerrak eragindako suntsipen ekonomiko eta materiala.
- Azpiegituren eta ekoizpen-baliabideen suntsipena.
- Nekazaritza- eta industria-ekoizpenaren beherakada.
- Elikagaien eta oinarritzko produktuen eskasia.
- Erregimenaren nazioarteko isolamendua 1940ko hamarkadan.
- Bigarren Mundu Gerraren eta gerraostearen testuingurua.

Autarkia

- Autosufizientzia ekonomikoaren politika.
- Inportazioen mugapena.
- Estatuaren esku-hartzea ekonomian.
- Prezioen eta banaketaren estatu-kontrola.
- Kontrol ekonomikoko erakundeen sorrera.
- Oinarrizko produktuen errazionamendua.
- Kanpo-merkataritzarako murrizketak.

Ondorio sozialak

- Errazionamenduaren hedapena.
- Errazionamendu-kartillak.
- Gosea eta desnutrizioa.
- Bizi-mailaren beherakada.
- Merkatu beltza edo estraperloa.
- Oinarrizko produktueterako sarbide desberdina.
- Pobreziaren areagotzea.
- Eskasiarekin lotutako heriotzak eta gaixotasunak.
- Herri-klaseen bizi-baldintzen okertzea.

B2.2

Politika ekonomikoak

- Autarkia ekonomikoaren ezarpena.
- Nazioaren autosufizientzia lortzeko ahalegina.
- Estatuaren esku-hartze handia ekonomian.
- Ekoizpenaren, banaketaren eta prezioen kontrola.
- Kanpo-merkataritzaren erregulazioa.
- Inportazioen murrizketa.
- Atzerriko inbertsioen mugapena.
- Errazionamendu-sistema.
- Industria Institutu Nazionalaren (INI) sorrera (1941).

- Enpresa publiko estrategikoen sustapena.
- Ekoizpen nazionalaren babesa.

Porrotaren arrazoiak

- Baliabide eta lehengai eskasia.
- Nekazaritza- eta industria-produktibitate txikia.
- Gerra Zibilak utzitako suntsipenak.
- Energia-eskasia.
- Nazioarteko isolamendua.
- Estatuaren esku-hartzearen eraginkortasun eza.
- Lehiakortasun ekonomiko falta.
- Merkatu beltzaren garapena.
- Barne-eskaria asetzeko ezintasuna.
- 1940ko hamarkadako geldialdi ekonomikoa.

Porrotaren ondorioak

- Eskasiaren iraunkortasuna.
- Mendealdeko Europarekiko atzerapen ekonomikoa.
- Ekoizpen- eta kontsumo-maila apalak.
- Errazionamenduaren mantentzea 1952ra arte.
- 1950eko hamarkadan autarkia pixkanaka baztertzeko beharra.